

РОЗВИТОК ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Автори: Землякова Є.М., Следь О.М.

Джерело: Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції молодих учених і студентів «Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку виробничої сфери». – В 2-х томах. – Т.1. – Донецьк: ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», 2010. – с. 246-247.

На сучасному етапі розвитку в порівнянні з минулим століттям докорінно змінилися продуктивні сили, розширилося виробництво, виникли нові галузі промисловості. Одним словом людство йде в ногу з науково-технічним прогресом, воно оволоділо атомною енергією, залучило в процес своєї діяльності всі оболонки Землі й навіть вийшла в космос. Не дивлячись на такий передовий розвиток, проблема в сфері охорони праці не втрачає своєї актуальності.

У сучасному техногенному середовищі широко використовуються нафта й газ як первинні енергоджерела, технологічні процеси з підвищеними параметрами тиску, високих і низьких температур, що не могло не призвести до появи критичних рівнів впливу шкідливих і небезпечних виробничих чинників, загострюючи проблему захисту від них. Енергетична потужність машин, висока швидкість їх робочих органів та миттєве сприймання інформації висувають підвищені вимоги до психічних, емоційних, розумових та енергетичних можливостей організму людини.

На початковому етапі розвитку охорони праці захист організму працюючої людини вирішувався на стадії виробництва. З розвитком продуктивних сил та під впливом науково-технічного прогресу цей шлях вирішення проблем охорони праці перестав відповідати нагальним вимогам техносфери. Виникла необхідність у глибокому вивченні біологічної, фізичної і хімічної сутності впливу шкідливих і небезпечних чинників, у прогнозуванні їх виникнення, щоб завчасно на підставі фундаментальних, технічних і медичних

наук впроваджувати заходи захисту від них на стадії проектування, конструювання й виробничої експлуатації. Нині проблеми охорони праці вирішуються на національному рівні в масштабах держави. Основна увага приділяється усуненню шкідливого впливу технологічних процесів на організм людини шляхом оздоровлення умов праці на виробництві.

Проблемам охорони праці присвячуються дослідження з ряду медичних дисциплін, що є нині науковою медичною основою охорони праці. До таких дисциплін належать гігієна праці, професійна патологія, виробнича санітарія, фізіологія і психологія праці та ін.

Велике значення в процесі створення безпечних і здорових умов праці має законодавче регулювання питань охорони праці. Охорону праці і здоров'я громадян віднесено до пріоритетних напрямків соціальної політики України. На сьогодні основними законами та підзаконними актами, які регулюють правові відносини у сфері охорони праці в умовах виробництва і загалом в суспільстві, є:

- Конституція України;
- Кодекс законів про працю (КЗпП);

Закони:

- «Про охорону праці»;
- «Про охорону здоров'я»;
- «Про пожежну безпеку»;
- «Про використання ядерної енергії та радіаційний захист»;
- «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»;
- «Про дорожній рух»;
- «Про загальнообов'язкове соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою

втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням».

Не зважаючи на таке широке нормативно-правове забезпечення, стан охорони праці в Україні залишається незадовільним на протязі багатьох років. Він тягарем лягає на економіку підприємств, організацій, всієї держави. Щорічно майже 17 000 осіб стають інвалідами внаслідок травм і

профзахворювань. Чисельність пенсіонерів по трудовому каліцтву торік перевищила 150 000, а пенсіонерів у зв'язку з втратою годувальника внаслідок нещасного випадку – 50 000 осіб. Загальна сума витрат на фінансування пільгових професійних пенсій і пенсій по трудовому каліцтву, відшкодування шкоди потерпілим на виробництві та інших витрат, пов'язання з цим, сьогодні становить від 10-15 відсотків фонду оплати праці в промисловості, а в окремих галузях і регіонах – від 15-30 відсотків. Особливо гостро ці проблеми відчуються на підприємствах галузей з високим рівнем професійного ризику.

Викликає занепокоєння стан охорони праці та забезпечення соціальних гарантій на підприємствах недержавного сектору економіки, який все збільшується. Тут порушення правил безпеки носять масовий характер, допускається приховування нещасних випадків, свавілля роботодавців в додержанні тривалості робочого часу, відпочинку, ухилення від виплат і компенсацій за заподіяну шкоду від нещасних випадків.

Пріоритети в роботі з охорони праці, як і раніше, спрямовані не на здійснення профілактичних заходів, а на надання різних компенсацій та пільг. У значній мірі це пов'язано з нестраховим характером механізму соціального захисту від професійних ризиків, а також із відсутністю організаційного зв'язку між системами охорони праці й соціального страхування. Враховуючи, що стан охорони праці позначається практично на всіх показниках якості життя суспільства, таких як тривалість життя людей, стан їх здоров'я, збереження національного багатства, потрібно формувати нові, більш ефективні форми та методи профілактичної роботи в сфері охорони праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грищук М. В. Основи охорони праці: Підручник. -К.: Кондор, 2005. -238 с.
2. Матеріали Internet – сайту www.forca.com.ua/knigi/zakoni/